

№. Прот. 481

+ Варфоломій,
Милістю Божою Архиепископ Константинопольський, Нового Риму,
і Вселенський Патріарх,
Усій повноті Церкви,
Благодать, мир і милість від Творця всього творіння
Господа і Бога і Спаси нашого Ісуса Христа.

* * *

Преосвященні браття ієрархи і возлюблені чада в Господі,

Минуло тридцять п'ять років відтоді, як Святий і Священний Синод Вселенського Патріархату встановив 1 вересня, свято Індикту і початку церковного року, як День молитви за захист природного середовища. Ця благословенна ініціатива мала великий резонанс і принесла добрі плоди. Сьогодні багатомірна екологічна діяльність Святої Христової Великої Церкви зосереджена навколо явища зміни клімату або, точніше, кліматичної кризи, яка спричинила «надзвичайний стан на планеті».

Ми цінуємо внесок екологічних рухів, міжнародних угод щодо навколишнього середовища, відповідну участь науковців у цій проблемі, внесок екологічної освіти, екологічну чутливість та мобілізацію незліченної кількості людей, особливо представників молодого покоління. Проте ми наполягаємо на тому, що потрібен аксіологічний «коперніканський поворот», радикальна глобальна зміна менталітету, суттєвий перегляд відносин між людиною та природою. Інакше ми продовжуватимемо лікувати катастрофічні наслідки екологічної кризи, залишаючи недоторканими та активними коріння проблеми.

Екологічна загроза є виміром розширеної кризи сучасної цивілізації. У цьому сенсі протистояння проблемі не може бути успішним на основі принципів тієї самої цивілізації, логіки, що стоїть за нею, яка її створила. Ми неодноразово висловлювали наше переконання, що Церкви та релігії можуть зробити значний внесок у життєво важливе духовне та оціночне навернення заради майбутнього людства та планети. Справжня релігійна віра руйнує зарозумілість і титанізм людства, оскільки становить вал перетворення його на «людину-бога», яка скасовує всі стандарти, межі та цінності, водночас оголошуючи себе «мірою всіх речей» та інструменталізуючи як своїх ближніх, так і природу для задоволення своїх невгамовних потреб і свавільних пошуків.

Багатовіковий досвід вчить нас, що без «архімедової» духовно-оцінної опори людство не може уникнути ризику нігілістичного «антропологізму». Це спадщина класичного духу, сформульованого Платоном через принцип, що «Бог є для нас

мірою всіх речей» (Закони 716с). Це розуміння людства та його відповідальності через стосунки з Богом виражається через християнське вчення про створення Адама «за образом Божим» і «за Його подобою», а також про прийняття людської природи втіленим, передвічним Словом Божим для нашого спасіння і оновлення всього творіння. Християнська віра визнає найвищу цінність як людства, так і творіння. Отже, у цьому дусі повага до святості людської особи та захист цілісності «дуже доброго» творіння є нероздільними. Віра в Бога мудрості й любові надихає й підтримує творчі сили людства, зміцнюючи його перед лицем викликів і випробувань, навіть якщо подолати їх з людської точки зору неможливо.

Ми боролися і прагнемо до міжправославної та міжхристиянської співпраці для захисту людства та творіння, а також до впровадження цієї теми в міжрелігійний діалог і спільні дії релігій. Крім того, ми особливо наголошуємо на необхідності розуміння того, що сучасна екологічна криза в першу чергу впливає на бідніших мешканців землі. У документі Вселенського Патріархату під назвою «За життя світу: На шляху до соціального етосу Православної Церкви» ця тема рішуче підкреслюється разом із суттєвою турботою Церкви у світлі наслідків зміни клімату: «Особливо в наш час потрібно розуміти, що служіння ближньому і збереження довкілля глибоко і нерозривно пов'язані. Існує близький і непорушний зв'язок між нашою турботою про творіння і служінням Тіла Христового, так само як і між екологічними умовами на планеті та економічним становищем незаможних людей. Вчені говорять, що від нинішньої екологічної кризи найбільше і найперше постраждають найменш забезпечені. Це означає, що проблема кліматичних змін також є питанням соціального забезпечення та соціальної справедливості.» (Параграф 76).

На закінчення цього слова, бажаємо вам, найчесніші браття і найулюбленіші чада, нового церковного року, сповненого божественних благословень і продуктивності, призиваючи до вас усіх через заступництво Божої Матері «Паммакарістос», чию дивовижну і чудотворну ікону ми вшановуємо і святкуємо цього дня і смиренно почитаємо, животворну благодать і безмежне милосердя Творця всього і Бога чудес.

1 вересня 2024 р.

† Константинопольський Варфоломій,
палкий молитовник перед Богом за всіх Вас